

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1 Ocak 2012’de uygulamaya konulan zorunlu genel sağlık sigortası (GSS) sistemi, yurttaşların sağlık hizmetlerine erişimini sağlamak amacıyla başlatılmıştır. Ancak, GSS borcu olan yurttaşların sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkının kısıtlanması ve zorunlu prim ödemeleri, sosyal adaletsizlik ve ekonomik sıkıntılar yaratmaktadır. Özellikle işsiz yurttaşların sağlık hizmetlerine erişimlerinin güvence altına alınması, toplumsal barış ve yurttaşların insani koşullarda yaşama hakkının korunması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, GSS uygulamalarının yeniden gözden geçirilmesi ve borç tahsilat süreçlerinin insani bir çerçevede düzenlenmesi, sistemin olumsuz yanlarının tespit edilmesi ve yaşanan sorunların önlenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa’nın 98’inci İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Öznur Bartin
Hakkâri Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de zorunlu genel sağlık sigortası (GSS) uygulaması, 1 Ocak 2012 tarihinde başlamış ve Türk yurttaşları ile koşulları sağlayan yabancı uyrukluları kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Emekli olmamış ve çalışmayan yurttaşlar, GSS kapsamına alındıklarında sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkına sahip olmaktadır. Ancak bu hakka ulaşabilmek için, brüt asgari ücretin yüzde 3’üne karşılık gelen GSS priminin (2024 yılı için aylık 600,08 TL) ödenmesi gerekmektedir. Brüt asgari ücretin değişmesi durumunda, prim tutarı da otomatik olarak değişecektir. Ödenen bu prim, yalnızca sağlık hizmetlerinden yararlanmayı sağlamaktadır.

GSS borcu olan yurttaşlar, normal koşullarda sağlık hizmetlerinden faydalanamazken, 7977 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 31 Aralık 2024 tarihine kadar sağlık hizmetlerinden yararlanma hakları tanınmıştır. Ancak bu durum, borçlu bireylerin sağlık hizmetlerine erişiminde belirsizlik yaratmaktadır. 2013 yılında ödenmeyen GSS prim borçları affedilmiş olsa da 1 Ocak 2014 tarihinden itibaren yaklaşık 9 milyon 400 bin yurttaşa SMS ile bilgilendirme yapılmış, bu süreçte yurttaşların işsiz oldukları dönemlerde zorla borçlandırılmaları ve sağlık hizmetlerinden yararlanamamaları gibi sorunlar ortaya çıkmıştır.

GSS prim borcunu ödemeyen yurttaşlara, gelen SMS mesajları hatırlatma niteliği taşımakta olup, ödeme emri gönderilmeden haciz işlemi yapılamamaktadır. Haciz işlemleri için, yurttaşa bir ödeme emri tebliğ edilmeli ve bu tebliğden itibaren 15 gün içinde borcun ödenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde haciz işlemleri başlayacaktır. 6183 sayılı Yasa’nın 51. maddesi gereğince, süresi içinde ödenmeyen amme alacaklarına, yasal sürenin son gününü takip eden günden itibaren aylık yüzde 4,5 gecikme zammı uygulanmaktadır. Bu durum, yurttaşların ödemeleri gereken borç tutarının, ödeme emrinde belirtilen tutardan daha yüksek olmasına neden olmaktadır.

Yurttaşlar, kendilerine gelen ödeme emrini aldıktan sonra ya borçlarını ödemeli ya da dava açmalıdır. Borcun ödenmemesi durumunda, 15 günlük süre içerisinde mal bildiriminde bulunmaları gerekmektedir. Borcun ödenmemesi ve mal bildiriminde bulunulmaması halinde, borçlu hakkında bir defaya mahsus olmak üzere hapsen tazyik kararı uygulanabilecektir. Ancak bu ceza yalnızca mal bildiriminde bulunmayan yurttaşlara uygulanmaktadır.

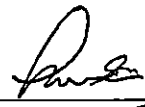
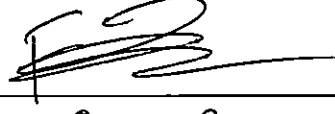
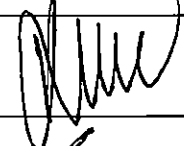
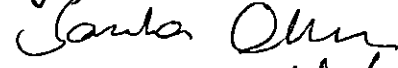
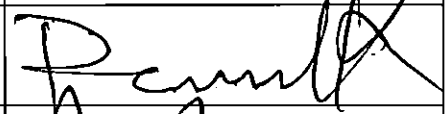
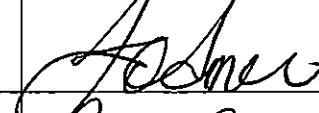
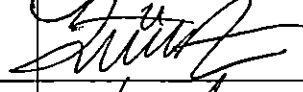
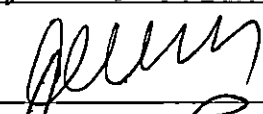
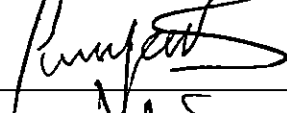
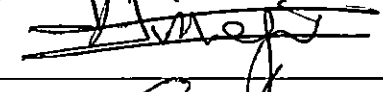
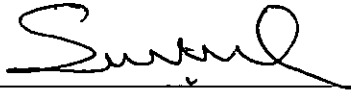
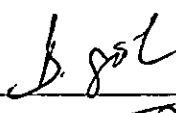
SGK’nın haciz uygulamaları, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’a dayanarak gerçekleştirilmektedir. Haciz, yurttaşların bankalardaki parasına ve maaşlarının belli bir oranına kadar uygulanabilir; fakat emekli, dul ve yetim aylıklarına haciz uygulanmamaktadır. Bu durum, sosyal güvenlik sisteminin gereklilikleri ile yurttaşların hakları arasında bir çatışma yaratmaktadır.

GSS uygulamalarının sosyal adaletin sağlanmasında önemli bir rol oynaması gerekmektedir. Ancak mevcut sistem, ekonomik durumu zayıf olan yurttaşları sağlık hizmetleri için borçlandırarak sosyal eşitsizliklere yol açmaktadır. Sağlık hizmetlerine erişim, temel bir insan hakkı olarak kabul edilmektedir ve bu nedenle Türkiye’nin uluslararası sosyal güvenlik standartlarıyla uyumlu bir politika izlemesi önem arz etmektedir.

Uluslararası düzeyde, Birleşmiş Milletler (BM) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) gibi kuruluşlar, sosyal güvenlik normları belirlemekte ve bu normların herkes için erişilebilir olmasını önermektedir. Örneğin, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 25. maddesi, herkesin sağlık hizmetlerine erişim hakkına sahip olduğunu vurgular. Ayrıca, Avrupa Sosyal Şartı, sosyal hakların korunmasını ve sağlık hizmetlerine erişimi güvence altına almayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin bu normlara uyum sağlaması, yurttaşların sağlık hizmetlerine erişim hakkının güvence altına alınması açısından büyük önem taşımaktadır.

Ayrıca, GSS borçlarının tahsilatı süreçleri bireyler üzerinde ciddi sosyal baskılar oluşturmaktadır. Haciz uygulamaları, GSS borcu olan yurttaşlar için ek bir psikolojik yük getirmekte ve sosyal devlet anlayışıyla bağdaşmamaktadır. Türkiye'nin sağlık sisteminin, yurttaşların insani şartlarda yaşama hakları ve sosyal güvenceleri konusunda daha insani bir yaklaşım benimsemesi gerektiği açıktır.

GSS uygulamalarının yeniden gözden geçirilmesi ve borç tahsilat süreçlerinin insani bir çerçevede düzenlenmesi, sistemin olumsuz yanlarının tespit edilmesi ve yaşanan sorunların önlenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	